

Након протеста који су довели до смене режима у Тунису и крвавих немира у Египту који су узроковали Мубаракову оставку, на ред је дошла и Либија. Да ли је у питању спонтани „домино ефекат“ који је узрокован незадовољством арапског народа социјалним и друштвеним неправдама или је ту посредни и нешто много више, односно уплитање страног фактора који можда представља и кључни аспект читаве проблематике која је везана за протесте који потресају северну Африку и Арабијско полуострво? Покушаћемо да на примеру Либије, у којој је ситуација слична али и на много начина потпуно различита од прилика у осталим арапским земаља које је захватио талас крвавих немира, покажемо да је ситуација далеко сложенија него што то наводе бројни медији и борци за људска права који идеализују тзв. свеопшти устанак арапског народа против тираније и угњетавања од стране аутократских режима.

Либија се несумњиво налази на ивици грађанског рата, како је упозорио и Моамер Гадафи који је на власти у овој земљи више од четири деценије, тачније од 1969 год. када је предводио групу војних пучиста који су срушили дотадашњу монархију оличену у владавини краља Идриса. Међутим, грађански рат би у Либији подразумевао борбу за превласт између бројних племена која би имала несагледиве последице. Пуковник Гадафи, који има читав низ церемонијалних титула али без формалне позиције у власти, успео је да се одржи на челу Либије као један од најконтроверзнијих државника у историји арапског света. Он је често мењао своју политику од безрезервне подршке терористичким организацијама, па све до осуде терористичких активности ал-Каиде и јавних наступа у којима је подржавао глобални рат против тероризма. Нема сумње да је овај радикални заокрет у политици либијског вође последица његовог страха од међународне интервенције као и његовог покушаја да се задржи на власти. Он је свакако био свестан чињенице да су САД и њени савезници спремни да лажима “оправдају” агресију на оне земље у којима је на власти њима неподобни режим у тобожњем рату за демократију као што је то било у случају Ирака. Управо је због тога Гадафи својевремено обзнанио да ће међународним инспекторима отворити своја постројења за производњу масовног оружја.

Гадафи је успео да се одржи на власти чак и када је ваздухопловство САД-а 1986. год. бомбардовало циљеве у Триполију и Бенгазију. Спекулисало се да је у тим нападима погинула Гадафијева усвојена кћер, али ти наводи никада нису потврђени. Бомбардовање је представљало кулминацију дуготрајних сукоба ниског интензитета између либијске армије и морнарице САД око територијалних вода у заливу Сидра, које је режим у Триполију сматрао својим подручјем. Наведени сукоби почели су још 1981. год. Након што је у дискотеци у западном Берлину 1986. год. експлодирала бомба која је

усмртила два америчка војника, САД су тај терористички акт искористиле као директан повод за бомбардовање Триполија и Бенгазија који је извршен са 18 бомбардера типа “Ф-118” исте године. Приликом напада уништена је резиденција либијског пуковника Гадафија, али је он лично напустио своју резиденцију пре почетка акције бомбардовања. [\[1\]](#)

Међутим, подметање бомбе у Берлинској дискотеци није био крај терористичким активностима које су биле подржане од стране либијског руководства. Након што је подметнута бомба у авион компаније “Пан-Ам”, 1989. год. на лету Лондон-Вашингтон који се срушио у близини Локербија у Шкотској, приликом чега је погинуло 270 људи, Гадафијев режим је пружио уточиште двојци осумњичених Либијаца. Њихов мотив била је освета због убиства великог броја цивила који су погинули приликом америчког бомбардовања циљева у Триполију и Бенгазију. Гадафијев режим је одолевао притисцима да двојицу осумњичених испоручи Шкотској. [\[2\]](#) Услед овога Либија је била изложена санкцијама али је након интервенције Нелсона Менделе и тадашњег председавајућег УН Кофија Анана, Гадафи 1999. године пристао на компромис који је укључио изручење осумњичених Холандији у којој им се судило по шкотском закону. Наравно повод за овај “компромис” била је и тешка економска ситуација која је услед санкција задесила Либију, али је исто тако Моамер Гадафи савршено исправно антиципирао да би се он врло лако поново могао наћи на удару САД-а које су непрестано угрожавале територијалне воде Либије.

Узимајући све ово у обзир, Либија је 2003. год. званично прихватила одговорност за терористички напад изнад Локербија и пристала је да плати новчану компензацију у вредности од 2.7 милијарди долара, односно 10 милиона долара свакој од породица жртава. Санкције против Либије су скинуте, али су САД одбиле да Либију скину са листе земаља које подржавају тероризам тако да је Гадафијев режим задржао 20% новца од планираног компензационог пакета. У октобру 2008. Либија је ипак исплатила суму у вредности од 1.5 милијарди долара породицама настрадалих приликом терористичког напада у дискотеци као и породицама жртава које су погинуле у бомбардовању Триполија и Бенгазија. Као последицу тога, Буш је повратио имунитет Гадафију и члановима његовог режима од оптужби и законске одговорности за тероризам. [\[3\]](#)

(Не)искрена британска подршка Гадафијевом режиму

Многи с правом сматрају да заокрет у политици Моамера Гадафија представља последицу његовог страха да би му се могло догодити исто што и Садаму Хусенију, јер је било очигледно да САД и њени савезници, а пре свих Велика Британија, нису презали

Пише: Владимир Јевтић
четвртак, 24 фебруар 2011 23:16

ни од најбезочнијих лажи које су се односиле на фантомско оружје за масовно уништење које су само послужиле као повод за рушење једног неподобног лидера и за наметање “демократије” силом што је довело до потпуног разарања ирачког друштва и до неколико стотина хиљада цивилних жртава.

Осим тога, и Британци су имали разлога да уклоне Гадафија што је британски Форин Офис јавно и признао. Наиме, бивши британски Секретар иностраних послова Робин Кук назвао је пуком измишљотином наводе да су британске обавештајне службе биле умешане у покушај атентата на пуковника Гадафија у фебруару 1996, када су његову колону напали побуњеници у близини града Сирте. С друге стране, Форин Офис је касније ипак признао да “ми никада нисмо порицали да знамо за заверу против Гадафија”. [4] Осим случаја Локерби, један службеник либијске амбасаде осумњичен је за убиство британске полицајке Ивоне Флечер која је обезбеђивала амбасаду приликом протеста 1984. год. Гадафи је 1999. год. као компензацију понудио 250 000 фунти родитељима убијене полицајке. Међутим, њен убица, за кога се претпостављало да је напустио Британију са 12 других либијских званичника који су затражили дипломатски имунитет, никада није пронађен. Оптужбе које је навео Дејвид Шејлер, који је напустио МИ5, и у којима се тврди да је МИ6 био умешан у заверу да се убије Гадафи пружило је основа либијским властима да оптуже Велику Британију за организовање завере.

Међутим, “заокрет у политици Моамера Гадафија” као и економски интереси “Бритиш Петролеума” превагнули су у корист површне сарадње која је била крунисана једним веома бизарним и лицемерним сусретом Моамера Гадафија и Тонија Блера 2004. год. Номинална сарадња између Британије и Либије остварена је и захваљујући уделу поменуте британске нафтне компаније у вредности од преко 550 милиона фунти. Наводно пријатељски сусрет двојице лидера на прави начин је осликао дубоку и истинску дволичност светске дипломатије. Британија је била спремна да Гадафију “опрости” његову проблематичну прошлост а он је са друге стране Британцима “опростио” умешаност у организовање атентата. Наравно, ово је био само пуки привид и једна прилично нестабилна сарадња која је почивала на стакленим ногама. Упитан да ли му је било тешко да се састане са лидером Либије Блер је одговорио следеће: “било је необично доћи овде с обзиром на прошле догађаје. Свестан сам бола који су људи претрпели као последицу терористичких акција које су се десиле у прошлости”. Приликом сусрета Блер је изјавио да је био “изненађен жељом либијског вође да се придружи Британији у заједничком циљу борбе против ал-Каиде, екстремизма и тероризма.”. Али није само сумњиво партнерство против тероризма довело до зближавања односа између Велике Британије и Либије. Постоји и други “заједнички циљ” који је учврстио однос са Гадафијевим режимом што је наглашено изјавом која је уследила тог истог дана 2004. год. да је склопљен уговор са компанијом “Шел” у циљу

Либија: устанак потлачених или покушај свргавања неподобног режима

Пише: Владимир Јевтић
четвртак, 24 фебруар 2011 23:16

експлоатације нафте у вредности од 550 милиона фунти. Интересантно је да је Бритиш Петролеум био спреман да започне велику операцију вађења нафте у огромном подручју у близини пустињског града Гадамеш. Заиста, група америчких сенатора прошле године саопштила је да је одлука да се ослободи терориста који је осуђен због подметања бомбе у авион који је пао код Локербија Абделбасет ал-Меграи, могла бити узрокована лобирањем од стране БП који поседује бројне комерцијалне интересе у Либији. [5]

Питање контроле нафтних извора

Процес производње од 1.8 милиона барела нафте дневно у Либији се може поделити на два сегмента. Први представља налазишта нафте у басену који се налази у западном делу земље и која се експлоатише из једног главног чвора западно од Триполија. Други басен налази се на истоку земље а експлоатација његових капацитета се одвија у више источних градова. На сличан начин подељено је и становништво Либије. Моамер Гадафи има упориште у Триполију и на крајњем западу, док је опозиција концентрисана у Бенгазију на истоку земље. Између поменутих два дела земље налази се пространство од готово 600 км празне пустиње. Ова чињеница у земљи условљава постојање два политичка фактора, два басена као и два инфраструктурна система. С економске тачке гледишта, без обзира шта се догодило са Гадафијем након његовог евентуалног одласка, политичка ситуација је већ постављена. Уколико би дошло до грађанског рата свака страна располагала би са сопственим изворима снабдевања. До сада, још увек није било напада на енергетски сектор, али безбедносна претња довољна је да већина страних компанија евакуишу своје особље. [6]

Многе државе имају удела у експлоатацији либијске нафте укључујући САД, Кину као и Русију. [7] Крајње питање гласи ко ће имати контролу над овим изворима што додатно компликује ситуацију. Наиме, не смемо да заборавимо да ће Гадафијев одлазак с власти и распиривање племенских сукоба који би потом несумњиво избили, омогућило међународно војно присуство које би, попут Ирака у коме да подсетимо експлоатација природних добара није прекинута, страним компанијама обезбедило потпуну контролу над нафтним изворима. Ово упућује на сумњу да је страни фактор итекако умешан у збивања у Либији упркос томе што је највиши званичник НАТО пакта Андерс фог Расмусен изјавио да Северноатлантска алијанса не намерава да интервенише у Либији и да није добила такве захтеве. При томе, Американци и Британци сигурно нису заборавили Гадафијеву прошлост упркос радикалном заокрету у његовој политици и прокламованој подршци рату против тероризма. Међутим, Гадафи који је раније и сам подржавао терористичке акције усмерене против САД, сада је суочен са претњом од фундаментализма у сопственој земљи и од убачених елемената ал-Каиде који се готово сигурно налазе у редовима побуњеника против његовог режима.

Осим тога, још један аспект трагедије која је задесила Либију и који би могао да користи САД односи се на пораст вредности америчке националне валуте. Евро је 22. фебруара вредео 1,3548 долара што је за цент мање него што је вредност европске валуте износила дан пре. Долар је поскупео и у односу и на фунту и јапански јен. Узрок овоме представља забринутост светског тржишта услед немира у северној Африци који су подигли цену нафте и повећале привлачност долара који представља уточиште у време кризних ситуација у свету. [8]

Сукоби у Либији не представљају зачетак демократских процеса

Оно што представља огромну разлику између Либије и Египта јесте чињеница да САД и Британија никада нису искрено прихватиле Гадафија као свог партнера у борби против тероризма нити он Вашингтону значи онолико колико Мубарак током више деценија његове владавине Египтом. Америка дакле, у светлу наведених чињеница не подржава Гадафија као што је подржавала Мубараков режим, упркос томе што је Либија скинута са листе земаља које подржавају тероризам. Све ово дакле, поврћује да сукоби у Либији не представљају само одраз незадовољства народа већ и потврду чињенице да се у позадини свега крије далеко сложенија проблематика која се тиче бројних економских интереса које Велика Британија и САД имају у овој земљи, што односе са једним од најконтрроверзнијих светских политичких лидера чине изузетно комплексним.

Да “револуција у арапском свету” није пуки спонтани одраз народног незадовољства

Пише: Владимир Јевтић
четвртак, 24 фебруар 2011 23:16

говори и покушај да се револуционарни моментум искористи како би се извршио и политички притисак на Кину. На ово упућује чињеница да активисти који су се окупили у Пекингу изјавили да не знају ко стоји иза позива на "Јасмин револуцију" у којима је стајало да се позивају грађани Пекинга, Шангаја и других 11 великих градова у Кини да узму учешће у протесту против режима у Пекингу. Грађани су изјавили да чак нису ни сигурни шта треба да мисле о тим позивима који су првобитно постављени на амерички сајт на кинеском језику Бохун.цом. [9] Грађани су у тим апелима за демонстрације позивани да узвикују "желимо храну, желимо посао, желимо станове, желимо правду", што и јесу главне замерке грађана у односу на власти Кине.

Али Кина није Либија или Египат, тако да су малобројни протести врло брзо угушени а сами грађани ипак нису придавали већу пажњу томе. Полиција је растерала око 100 људи окупљених испред "Мекдоналдса" у центру Пекинга, локацији која је у једној од интернет порука означена као место протеста. Међу њима је било и туриста и случајних пролазника. [10] И ово додатно указује на чињеницу да су ови позиви на демонстрације кинеског народа по угледу на "устанак арапских народа против репресивних режима" упућени изван Кине. Иако су ови протести били крање маргинални, они се итекако могу довести у везу са сукобима у арапским земљама ако не због свог интензитета онда због веома битног утицаја страног фактора. Американцима можда не би одговарало нагло рушење режима, али нема сумње да је вредност долара ојачала што свакако може, макар краткорочно користити посусталој америчкој економији.

Политички аналитичар Обрад Кесић је потпуно у праву када упозорава на опасност да се "демократија" у земљама које немају демократску традицију може преобразити у нешто сасвим друго а то је управо могућност да на власт у тим земљама дођу исламски фундаменталисти. "Уличне револуције у земљама у којима не постоји демократска традиција ни демократска опозиција и у којима су опозиционе странке дубоко подељене уводе цео процес транзиције у неизвесну авантуру која плаши америчке политичаре баш због тога што демократија може да доведе до победе исламских и радикалних антиамеричких политичких странака (попут Хамаса на палестинским територијама или Хезболаха у Либану) као и појединаца који би угрозили америчке интересе и главног савезника САД-Израел. [11] Међутим, не можемо се сложити са Обрадом Кесићем у погледу једне тврдње. Наиме, у поменутих земљама неће ни постојати период демократије коју би евентуално наследио радикални и фундаменталистички исламски режим. Демократија у земљама које су биле изложене сукобима ни у начелу није могућа што можемо да се уверимо на примеру Туниса где је недавно пронађено тело 34-четворогодишњег пољског свештеника коме је пререзано грло. Морамо да узмемо у обзир чињеницу да насиље не представља одраз буђења демократије и да банде које харају улицама либијских градова, слично као и у Египту, не могу допринети побољшању живота обичних грађана. Туниско министарство унутрашњих послова за убиство свештеника окривило је "групу фашистичких екстремиста", преноси АФП.

[12]

Осим тога, с разлогом можемо поставити питање да ли би либијском народу одговарало Гадафијево свргавање када у позадини имамо претњу од свеопште анархије која би уследила уколико би се локална племена конфротирала у борби за власт. С друге стране, уколико би радикални исламисти дошли на власт у Триполију они би без сваке сумње били далеко ригорознији него режим Моамера Гадафија.

Ко то упорно пласира лажи?

Светски медији извештавају да у Либији влада општи хаос и да има много погинулих. На основу извештаја тај број константно расте и могао би да износи преко хиљаду људи. Многи светски медији, међу којима је и “Глас Русије” [\[13\]](#), пренели су вест да либијско ваздухопловство дејствује по демонстрантима што либијски вођа упорно негира. Медији истичу да је читава источна Либија под контролом побуњеника и да је други град по величини у земљи, Бенгази, такође под контролом побуњеника. Чињеница је заправо да насиље и злочини постоје на обе стране јер су побуњеници (који се више не могу оквалификовати као демонстранти јер располажу значајном количином оружја) обесили два полицајца. Посебно су индикативни наводи медија да је Гадафи побегао из земље што се на крају показало као неистина коју је потврдио и венецуелански Министар иностраних послова али и сам Гадафи након што се појавио у државним медијима на основу чега се поставља питање одакле су дошле такве дезинформације и са којим циљем? Наравно, када узмемо у обзир горе наведене чињенице није тако тешко одговорити на ово питање.

Наиме, британски Министар спољних послова Вилијем Хејг [\[14\]](#) изјавио је да је видео неке информације које указују да је либијски председник Моамер Гадафи побегао из земље и да је на путу за Венецуелу. “Питали сте ме раније да ли је Гадафи у Венецуели. Немам информације да јесте, али сам видео неке информације које указују да је тренутно на путу ка тамо”, рекао је Хејг новинарима на маргинама састанка министара спољних послова ЕУ у Бриселу. Наравно, како је то обично случај, дипломате су изјавиле да Хејг није говорио о наводима који циркулишу у медијима о томе где се Гадафи налази, већ да је наводно реч о другим изворима информација.

С друге стране, Министар информисања Венецуеле Андрес Исара у својој изјави оповргао је Хејгове наводе и изјавио је да су нетачне гласине да се либијски вођа упутио у ту латиноамеричку земљу. Исара је у електронској поруци упућеној агенцији “Асошијетид прес” рекао да су ти наводи “нетачни”. Хејг је наведену дезинформацију изјавио након састанка министара спољних послова чалница ЕУ које су “оштро” осудиле либијске власти због насиља над демонстрантима. [\[15\]](#) Подсетимо да није реч о

Пише: Владимир Јевтић
четвртак, 24 фебруар 2011 23:16

демонстрантима већ о побуњеницима који су из војних складишта оружја узели велике количине наоружања захваљујући коме под својом контролом већ имају читав источни део Либије.

Ово упућује и на могућност да су тврдње о томе да су либијски ратни авиони бомбардовали демонстранте такође неистините или да се у најмању руку и оне морају узети с извесном дозом резерве. Наравно, нема сумње да су војне јединице које су остале лојалне Гадафију употребиле драконске мере против побуњеника, али потребно је бити веома обазрив према извештајима светских медија јер они само могу допринети да се ионако тешка ситуација по либијски народ још више отежа. У том светлу неопходно је поменути чињеницу да су наши бројни грађани, који су евакуисани из Либије, известили о томе да тврдње по којима је Либија у потпуном хаосу нису у потпуности истините. Чињеница је да су два либијска пилота својим ратним авионима пребегла на Малту где су затражили политички азил, али није јасно да ли је њима заиста наређено да бомбардују демонстранте или складишта наоружања у околини Бенгазија како оружје не би пало у руке побуњеницима.

Такође, још увек није у потпуности јасно ко заправо предводи побуњенике и ко ће бити евентуални Гадафијев наследник уколико се оствари циљ побуне. Осим тога, не смемо да заборавимо још једну чињеницу. Наиме, веома је индикативно то да је бивши председник Туниса Бен Али преминуо након можданог удара у једној саудијској болници недуго након што је напустио своју земљу. [\[16\]](#) Међутим, такође постоје и спекулације да се бивши председник Египта Хосни Мубарак, који се није појављивао у јавности након што је напустио председничку функцију, налази у тешком здравственом стању.

[\[17\]](#)

Он се према одређеним изворима налази у коми.

[\[18\]](#)

Природно је да се поставља питање из којих извора потичу ове (дез)информације и да ли то значи да се поново примењује исти сценарио који је последњих година постао тренд и који укључује егзекуције свргнутих председника? Да ли и Гадафија, уколико буде свргнут с власти, чека иста судбина?

Пуковник Моамер Гадафи важи за дугогодишњег пријатеља Србије као и бивше Југославије у којој је иначе и похађао Ваздухопловну академију. Континуитет добрих односа наше земље са Либијом и режимом Моамера Гадафија наставио се до данас.

Пише: Владимир Јевтић
четвртак, 24 фебруар 2011 23:16

Један од Гадафијевих синова Сеиф ал-Ислам, одржао је дуг и неочекивани говор у коме је известио да Либија не представља Египат или Тунис и да његов отац Моамер Гадафи није други Бен Али или Мубарак. Другим речима, ал-Ислам је изјавио да војска неће напустити вођу режима као и да Гадафи неће напустити земљу. Али сам ал-Ислам се супроставља чврстој струји у армији, тако да се не може сматрати да ће он бити тај који ће ујединити либијске оружане снаге. Саиф ал-Ислам је дуго избегавао да буде у политичком фокусу тако што је користио своје хуманитарне организације преко којих је настојао да оствари своје идеје о политичким, социјалним и економским реформама које је он видео као начин за дугорочан опстанак режима. Међутим, већ дуже време Сеиф ал-Ислам и његови савезници, међу којима је и председавајући националне нафтне компаније Сокри Ганем, изложени су притисцима од стране војне фракције коју води његов брат Мутасим који има функцију националног саветника за безбедност и који ужива поверење многих припадника елитних јединица војних снага. Сада када се земља налази у кризи, ал-Ислам себе представља као некомпромитованог припадника режима, међутим, пошто су немири избили и у самом Триполију, многи Либијци и самог ал-Ислама виде као још једног Гадафија кога треба свргнути.

Дакле, да протести у Либији нису настали спонтано јесте сасвим очигледно али не види се алтернатива Гадафијевом режиму јер нема правих предводника опозиције као што је то био случај са Египтом. Наредних неколико дана ће показати да ли ће Гадафијев тоталитарни систем успети да се одржи, али алтернатива сигурно неће бити демократска власт и успостављање демократског уређења као што то неће бити случај ни у Египту а сигурно не у Тунису где исламски фактор постепено све више јача што потврђује и убиство пољског свештеника. Морамо да констатујемо као чињеницу да у арапским земљама, упркос томе што протести нису спонтани, постоје и значајни демократски потенцијали али на жалост они не могу бити у потпуности искоришћени јер наглашавамо у овим земљама не постоји одговарајућа демократска традиција и “инфраструктура”.

Занимљиво је да је бивши амбасадор Републике Србије у Либији у изјави једној ТВ станици потврдио да је из страних извора почетком месеца сазнао да ће доћи до сукоба 17. фебруара. Занимљиво је на који би начин западни извори могли да располажу том информацијом да су сукоби избили заиста спонтано?

Гадафи је лично изјавио да не планира да се повуче али тешко је да ће он успети да поврати контролу над огромним подручјем на истоку земље које се више не налази под

његовом контролом. Као што смо навели, није јасно ко заправо контролише Исток земље јер опозиција у либији не представља чврсту кохезивну структуру тако да непрестано расте опасност од повећања утицаја ал-Каиде и других екстремних елемената као и опасности од распривања грађанског рата односно међуплеменских сукоба. Чини се да ни опција која би подразумевала евентуалну поделу Либије није немогућа. У сваком случају, одлазак Гадафија с власти никако не би допринео бољем животу либијских грађана што су показали и улични немири у којима харају многобројне банде. Без централне власти убрзо би наступила борба за превласт међу разним племенима што никако не би донело “демократизацију” обичном либијском народу али би потенцијалну корист могле имати САД које би у том случају војном интервенцијом, као у случају Ирака, могле да обезбеде богата нафтна налазишта и да их ставе под своју контролу и на тај начин елиминишу главне супарнике Русију и Кину.

Узевши све наведено у обзир не би требало идеализовати протесте и побуну против Гадафијеве власти и сукобе поједностављено представљати као побуну незадовољног народа против тиранске власти. Ово се односи и на све земље које су захваћене таласом насиља и сукоба који нису само последица захтева за демократизацијом, већ и прилично сложеном ситуацијом која укључује бројне стране факторе као што су САД, њени савезници попут Британије и наравно ал-Каида. Остаје питање да ли ће Гадафи успети да се одржи на влади јер стижу извештаји о томе да побуњеници затварају обруч око неколико градова на западу Либије који су још увек под његовом контролом. Ипак једно је сигурно, контроверзни лидер Либије није спреман да напусти земљу у било ком сценарију и уколико његови противници буду однели превагу готово је сигурно да ће он остати у Триполију и испунити своје обећање о борби до последње капи крви макар се та борба завршила и трагично по њега и чланове његове породице. Најновији извештаји говоре да Европска Унија, упркос Расмусеновој изјави, планира хуманитарну војну интервенцију тако да ће наредних неколико дана показати да ли ће режим Моамера Гадафија опстати или ће се остварити добро познати сценарио у коме стране војне снаге силом успостављају “демократију”.

---

[1] <http://www.youtube.com/watch?v=pgqDT2mIENo>

[2] http://www.vreme.com/arhiva_html/vb5/10.html

[3] http://en.wikipedia.org/wiki/Muammar_al-Gaddafi

[4] <http://news.bbc.co.uk/2/hi/1144147.stm>

[5] <http://www.guardian.co.uk/world/2011/feb/19/britain-alliance-libya-gaddafi-crackdown>

[6] [http://www.stratfor.com/analysis/20110222-unrest-and-libyas-energy-industry?](http://www.stratfor.com/analysis/20110222-unrest-and-libyas-energy-industry?utm_source=redalert&utm_medium=email&utm_campaign=110222&utm_content=)

[utm_source=redalert&utm_medium=email&utm_campaign=110222&utm_content=](#)

[readmore&elq=63183a2a9dbe455fb245fa7d0e39744c](#)

[7] http://www.b92.net//biz/vesti/svet.php?yyyy=2008&mm=07&dd=11&nav_id=308036

[8] <http://www.nspm.rs/hronika/neredi-na-bliskom-istoku-dizu-vrednost-dolara.html>

[9] http://www.boxun.com/hero/zongjiaoxinyang/56_5.shtml

[10] <http://www.blic.rs/Vesti/Svet/236731/Propao-poziv-na-Jasmin-revoluciju-u-Kini>

[11] <http://www.nspm.rs/hronika/obrad-kesic-bliski-istok-sad-i-balkan.html>

[12] <http://www.novosti.rs/vesti/planeta.70.html:319724-Kairo-Gradjani-slave-na-trgu-Tahrir>

[13] <http://www.nspm.rs/hronika/glas-rusije-libijski-vlasti-okrutno-guse-narodne-proteste.html>

[14] http://glassrbije.org/index.php?option=com_content&task=view&id=80920&Itemid=26

[15] http://www.rtv.rs/sr_lat/svet/venecuela-demantuje-hejga:-gadafi-

[nije-pobegao-kod-cavesa_239966.html](http://www.rtv.rs/sr_lat/svet/venecuela-demantuje-hejga:-gadafi-nije-pobegao-kod-cavesa_239966.html)

[16] <http://www.politika.rs/rubrike/Svet/Frans24-Umro-bivsi-predsednik-Tunisa-Ben-Ali.sr.html>

[17] <http://serbian.ruvr.ru/2011/02/14/44228975.html>

[18] http://www.nydailynews.com/news/world/2011/02/15/2011-02-15_exegyptian_president_hosni_mubarak_in_a

[coma_reports_protests_flare_up_in_bahrai.html?r=news](http://www.nydailynews.com/news/world/2011/02/15/2011-02-15_exegyptian_president_hosni_mubarak_in_a_coma_reports_protests_flare_up_in_bahrai.html?r=news)

[19] <http://www.rts.rs/page/stories/ci/story>

/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%

[D0%B0/54686/%D0%88%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1](http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/D0%B0/54686/%D0%88%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B8%D1)

[%9B+%D1%81%D0%B0+%D0%93%D0%B0%D0%B4%
D0%B0%D1%84%D0%B8%D1%98%D0%B5%D0%BC](#)

[20] <http://www.politika.rs/rubrike/Drustvo/Vojska-Srbije-defiluje-za-Gadafija.lt.html>

[21] <http://www.studiob.rs/info/vest.php?id=61699>

[22] [Dispatch: Crisis in Libya | STRATFOR](#)

<http://www.stratfor.com/analysis/20110221-dispatch-crisis-libya>

[23] http://www.stratfor.com/analysis/20110220-unrest-libyan-military?utm_source=

redalert&utm_medium=email&utm_campaign=110221%282%29&utm_content=readmore&elq=aa841b59edc24a1a86ac1d0386f90f87